

Годишен доклад за дейността на фондация „Софийска платформа“ за 2022 г.

автор: Борислав Димитров (Пенков), зам.-директор

[Фондация „Софийска платформа“](#) е основана през 2013 г. През 2022 г. фондацията продължи да работи по двете си основни направления (цели) – насърчаване на демократичната и гражданска култура в страната и паметта за историята на близкото минало. В допълнение, през 2021 г. фондацията стана съучредител на пан-европейска неправителствена организация за гражданско образование - [THE CIVICS Innovation Hub](#). Организацията има офиси в 3 европейски града – Бон, Загреб и София. В България домакин и представител на организацията е фондацията „Софийска платформа“.

По-долу следва неизчерпателна информация за проектите, по които фондацията „Софийска платформа“ работи през 2022 г., за да постигне посочените по-горе свои цели, включително и проектите по линия на THE CIVICS Innovation Hub:

1. [Истории от Белене](#)

Финансираща организация: фондацията „Америка за България“

Дейности: създаване на виртуални разговори с оцелели от комунистическия лагер за принудителен труд в гр. Белене; създаване на виртуален 3D тур на Белене; провеждане на летни училища по история на близкото минало за ученици и студенти; провеждане на обучителни семинари по преподаване на историята на комунистическия режим за хора от образователния сектор; организиране на посещение в Белене на над 30 класа от страната.

Времетраене: 2022 – 2024 г.

„Истории от Белене“ е логично продължение на работата на фондацията „Софийска платформа“ в подкрепа на формалното и неформалното образование по история на близкото минало и гражданското образование в България. От 2013 година до днес ние инициирахме и управлявахме редица национални и международни проекти, свързани с паметта за тоталитарното минало. Съществена част от усилията на организацията по тази тема бяха насочени към гр. Белене.

Програмата „Истории от Белене“ стъпва на тези общи усилия и постижения на фондацията „Софийска платформа“ и местната общност в Белене. Нейната цел е да съхрани паметта за тоталитарния комунистически режим и в частност – за лагера в Белене, и да допринесе за увеличаване на интереса към историята на близкото минало и в частност към „Белене“ като увеличи броя на посетителите в Белене, наред с други дейности.

През 2022 г. бяха записани пространни интервюта (над 500 въпроса на човек) с 6 оцелели от лагера в Белене и започна тяхната постпродукция. Започна и работата по създаване на софтуера, който ще позволи виртуалните разговори с оцелелите на база информацията от интервютата. Започна и работата по изграждане на 3D тур на Белене. Проведено бе 5-то поредно лятно училище за ученици и студенти на темата история на българския комунистически режим в гр. Белене.

2. [Лятно училище „Защо ни е да помним?“](#)

Финансираща организация: фондацията „Америка за България“

Дейности: 5-дневно лятно училище за ученици и студенти в гр. Белене; програмата включва работа с архивни материали, посещение на значими исторически обекти в района, разговори с очевидци и лекции с експерти.

Времетраене: от 2018 г. насам

Лятното училище „Защо ни е да помним?“ събира ежегодно от 2018 г. насам около 20 младежи от цялата страна, които в продължение на една седмица изучават разликите между демокрацията и

тоталитарните режими, паметта за миналото и значението му за настоящето и бъдещето, историята на българския тоталитарен комунистически режим. Програмата включва работа с архивни материали, посещение на значими исторически обекти в района, разговори с очевидци и лекции с експерти.

3. Развенчаване на конспиративните теории

Финансираща организация: посолството на Федерална република Германия в София

Дейности: създаване на видеоуроци и учебни планове за работа в клас по темата конспиративни теории и фалшиви новини

Времетраене: 2021 – 2022 г.

Целта на проекта е да обясни произхода и влиянието на конспиративните теории, да повиши осведомеността на гражданите по отношение на рисковете, придружаващи вярата в конспиративни наративи, и да акцентира върху важността на проверената, достоверна информация.

Ниските нива на медийна грамотност, на политическа образованост и на доверие в институциите в страната създават благоприятна почва за конспиративните теории. За да противодействаме на тази тенденция, заедно с екип експерти и в партньорство с най-популярната образователна платформа в страната – Уча.се, през 2022 г. създадохме видеоуроци и планове за работа в клас по темата конспиративни теории и фалшиви новини. Създадените педагогически планове бяха тествани през юни 2022 г. в 3 града в страната (Златица, Челопеч и Монтана) от екипа на фондация „Софийска платформа“ и експерти.

4. Европа като общност на граждани (повишаване на капацитет)

Финансираща организация: фондация „Меркатор“ чрез MitOst e.V.

Дейности: обучение на активни граждани от цялата страна за повишаване на умения и познания за активно гражданство; финансиране на проекти на участниците в обучението; менторска програма; изработка на „Индекс за гражданско здраве“; интернет платформа в помощ на учители по ГО; участие в участие в международни конференции по гражданско образование.

Времетраене: 2019 – 2022 г.

„Европа като общност на граждани“ е двукомпонентна програма, която цели да подкрепи идеи, личности и организации, базирани или работещи в общности извън големите градове. Програмата си поставя за цел да развива капацитета и уменията на тези личности и организации, за да им помогне да се утвърдят като активни участници в обществения живот. Общо 35 души преминаха 5-компонентна обучителна програма. На завършилите обученията участниците бе предоставена финансова и менторска подкрепа. В резултат бяха осъществени на местно ниво 28 проекта.

През 2022 г. бяха публикувани резултатите от социологическото проучване „Индекс за гражданско здраве“. През 2022 г. продължи и работата по Гражданско.бг – учебна платформа (Платформата) в помощ на учители по гражданско образование за 11. клас и 12. клас. Платформата предоставя на учителите алгоритъм за създаване на планове за провеждане на уроци от официалната учебна програма на Министерството на образованието и науката (МОН), изпълнени с интерактивни дейности и упражнения/задачи за учениците.

До края на 2022 г. в Платформата вече бяха налични материали по всички теми от 11. клас и 12. клас, а регистрираните потребители бяха над 600 потребители.

През 2022 г. беше публикувано и проучването [From 'Civic deserts' to Civic Cohesion](#), което изследва т. нар. „граждански пустини“ – термин за места, възприети като предлагащи малко или никакви възможности за активно участие в гражданския живот. Това се случва главно поради слаба гражданска инфраструктура и ниска гражданска грамотност.

5. [Юристи в помощ на учители по „Гражданско образование“](#)

Финансираща организация: посолството на Съединените американски щати в София чрез *Street Law, Inc.*

Дейности: разработка на помагало с уроци по гражданско образование (ГО), подходящи за преподаване в партньорство между юристи и учители; обучение на пилотна група юристи-помощници на учители; апробация на разработените уроци в страната.

Времетраене: 2020 – 2022 г.

В продължение на изградените отношения с юридическия екип на *DXC Technology Bulgaria* фондация „Софийска платформа“, съвместно със *Street Law, Inc.*, продължи да осъществява проект, целящ включването на юристи като помощници на учителите по ГО. *Street Law, Inc.* е организация, локализирана в Джорджтаун, САЩ, която от над три десетилетия работи в сферата на ГО с фокус върху правна култура и демократично управление. През 2021 г. бе проведено обучение на юристи и учители и последваща работа по изграждането на екипите от учител и юрист. През 2022 г. екипите от учител и юрист проведоха своите първи уроци – в 4 различни града в страната.

През 2022 г. бе публикуван и [наръчник по гражданско образование за юристи](#), подпомагащи учители в клас.

6. [Диалог за прехода 2019 – 2022 г. Справяне с промяната по демократичен път.](#)

Финансираща организация: Германската федерална агенция за гражданско образование (brb) чрез *Austausch e.V.*

Дейности: разработване на учебни материали; създаване на видеотур за прехода в България; участие в процеса на редактиране и проектиране на публикации по темата преход към демокрация; участие в регионални и международни семинари за представяне на проекта и други връзки с обществеността.

Времетраене: 2019 – 2022 г.

Проектът се занимава с темата за прехода към демокрация и най-вече – с начина, по който тази тема се преподава в училищата. Голяма част от дейностите през 2022 г. бяха посветени на разработването на наръчника „Преподаване на историята на прехода в Европа: Ръководство по история и гражданско образование“. Очаква се публикуването на наръчника през 2023 г.

7. [Диалог за прехода 2022 – 2024 г. Справяне с промяната по демократичен път.](#)

Финансираща организация: Германската федерална агенция за гражданско образование (brb) чрез *Austausch e.V.*

Дейности: разработка на обучение за педагогически специалисти от формалното и неформалното образование за преподаване на историята на прехода към демокрация; организация на т. нар. *transition talks* – обмен на опит между практики в сферата на формалното и неформалното образование относно прехода и преподаването му.

Времетраене: 2022 – 2024 г.

През 2022 г. започна разработката на обучението за педагогически специалисти.

8. [Еразъм+: Exploring the Past Through the Present: Learning Civics Through History](#)

Финансираща организация: Европейската комисия

Дейности: серия от материали за обучение в клас; тестване и обучение на педагогически специалисти в използването им.

Времетраене: 2022 – 2025 г.

Проектът цели да насърчи конструктивисткия подход към преподаването на история и да помогне на европейските учители да го превърнат в редовна част от своята практика. Този подход цели да се избегне традиционния модел на преподаване, при който учителят е в ролята на авторитет и предава знания по метода „отгоре надолу“, а учениците трябва да запомнят фактите като ги научат наизуст. За тази цел ще бъдат разработени серия от материали за обучение в клас, които ще помогнат на учителите да използват интерактивни и конструктивистки методи на преподаване на уроците си.

През 2022 г. бе дадено началото на проекта и бяха финализирани темите и структурата на материалите, които ще бъдат създадени. Създаването на материалите предстои през 2023 г.

8. [Поредица онлайн разговори „Как говорим за войната в Украйна?“](#)

Финансираща организация: фондация „Софийска платформа“

Дейности: поредица онлайн разговори с експерти на тема: „Как говорим за войната в Украйна?“

Времетраене: 2022 г.

В опит да подкрепим нелеката работа на учителите в съвременната ситуация, инициираме разговори с експерти, които да предложат контекст и стратегии за разговор с учениците в клас за случващото се в Украйна.

Първият разговор „Как говорим за войната в Украйна в училище“ се проведе на онлайн на 4 март от 17:30 ч. с проф. Христо Тодоров (НБУ) и проф. Момчил Методиев (НБУ). В онлайн срещата се включиха над 100 учители от страната, които имаха възможност да споделят опит и зададат своите въпроси към лекторите. Вторият разговор от поредицата на тема „Дезинформация, хибридна война и стратегии за справяне с тях“ се проведе на 10 март от 17:30 ч. с доц. Ралица Ковачева (СУ). Третият разговор от поредицата на тема „Психологически аспекти в разговора за войната“ се проведе на 24 март от 17:30 ч. с гост Златко Теохаров, психотерапевт.

9. [Войната в Украйна: полезни материали за учители по „Гражданско образование“](#)

Финансираща организация: фондация „Софийска платформа“

Дейности: набор от материали в помощ на учителите при обсъждане в клас на войната в Украйна и миналото на Източна Европа и България преди 1989 г.

Времетраене: 2022 г.

Вследствие на избухналата война в Украйна много учители от български училища се свързаха с нас с молба за помощ при адресирането на темата, когато в клас възникват въпроси. Решихме да публикуваме набор от материали, предоставящи контекст в разговори за войната в Украйна и миналото на Източна Европа и България преди 1989 г.

10. [Proteus - защита на европейските ценности и основни права чрез гражданско участие](#)

Финансираща организация: програмата CERV (Citizens, Equality, Rights and Values) на Европейския съюз

Дейности: развитие на капацитет (обучения); проектно финансиране

Времетраене: 2022 – 2024 г.

В условията на засилващите се атаки срещу гражданското общество и нарастващите тенденции на свиване на демократичното пространство проектът се фокусира в развиване на уменията и познанията сред гражданските организации за защита и отстояване на основните права и принципи на Европейския съюз.

Чрез обучения и финансиране на проекти ще бъде предоставена подкрепа за засилване на демократичното участие, публичния дебат и включване, както и за засилване на устойчивостта на гражданските организации. Фокус на проекта са периферните райони и по-малки населени места.

През 2022 г. бе дадено началото на проекта и започна работата по структуриране на обученията и програмите за проектно финансиране.

11. [Mapping Civic Education in Europe \(THE CIVICS Innovation Hub\)](#)

Финансираща организация: Германската федерална агенция за гражданско образование (bpb) чрез THE CIVICS Innovation Hub

Дейности: картографиране на гражданското образование в Европа - изготвяне на онлайн въпросници, създаване на база данни от местни контакти, популяризиране на информацията за проекта.

Времетраене: 2021 – 2022 г.

Проектът представлява проучване на хора и организации в Европа, които работят в сферата на гражданското образование, с цел да бъдат идентифицирани темите, по които работят, организационните им нужди, както и взаимоотношенията им с други хора и организации в сферата. Картографирането беше завършено през 2022 г.

12. [Civic Scouts at Work \(THE CIVICS Innovation Hub\)](#)

Финансираща организация: Германската федерална агенция за гражданско образование (bpb) и фондация „Роберт Бош“ чрез THE CIVICS Innovation Hub

Дейности: обучителни модули за повишаване на гражданските знания и умения, насочени към компания и служители

Времетраене: 2022 – 2024 г.

Civic Scouts at Work е програма, насочена към компании, целяща развитие на уменията и знанията на служителите за активно гражданство на работното им място. Обучителните модули включват елементи от гражданското образование и се фокусират върху развитието на различни компетенции като критично мислене, толерантност и умения за трансформация. В същото време модулите са предназначени да повишат осведомеността за широк кръг от теми и явления като дискриминация, устойчивост и дезинформация. Като участват в тази програма компаниите могат да дадат пример и да станат активни двигатели на промяната в своя сектор и регион.

Програмата започна през 2022 г. със стратегически семинар, на който поканихме представители на заинтересовани компании, за да представим и обсъдим програмата с тях. Селектирахме 5 компании за участие в програмата. През 2023 г. предстои началото на обучителните модули.

13. [Young Climate Professionals \(THE CIVICS Innovation Hub\)](#)

Финансираща организация: Европейската комисия чрез THE CIVICS Innovation Hub

Дейности: Обучителните сесии, лекции от експерти, групови дискусии и задачи за самостоятелна работа за млади хора, целящи да повишат екологична им грамотност, да насърчат активното гражданство и социалното предприемачество.

Времетраене: 2022 – 2023 г.

Young Climate Professionals е проект за екологична грамотност, насърчаващ активното гражданство и социалното предприемачество сред млади хора в 10 европейски страни. В поредица от дейности, които се провеждат през 2022 г. и 2023 г., младите хора ще придобият задълбочени познания в областта на зелената грамотност и лични умения. Обучителните сесии ще включват лекции от експерти, групови дискусии и задачи за самостоятелна работа.

Луиза Славкова

Изпълнителен директор
на фондация „Софийска платформа“